

MAL-VERKOSTO

seudut maankäytön, asumisen ja liikenteen kehittäjinä

15.3.2011





MAL-verkosto:

- Kehittää strategista seudullista suunnittelua ja vahvistaa eri toimijoiden yhteistyötä yli kuntarajojen
 - kokonaisvaltaisuus, kestävä kasvu ja seutujen kilpailukyky, sujuva arki, ilmastonmuutoksen hillintä.
- Tarjoaa seutujen välisen kehittämisen ympäristön, levittää hyviä käytäntöjä, toteuttaa yhteistyöhankkeita, kehittää kuntayhteistyön prosesseja ja työkaluja seutujen ja kuntien suunnittelun tueksi, vakiinnuttaa seudullista näkökulmaa MAL-suunnittelussa, välittää näkemyksiä seutujen ja valtionhallinnon välillä.





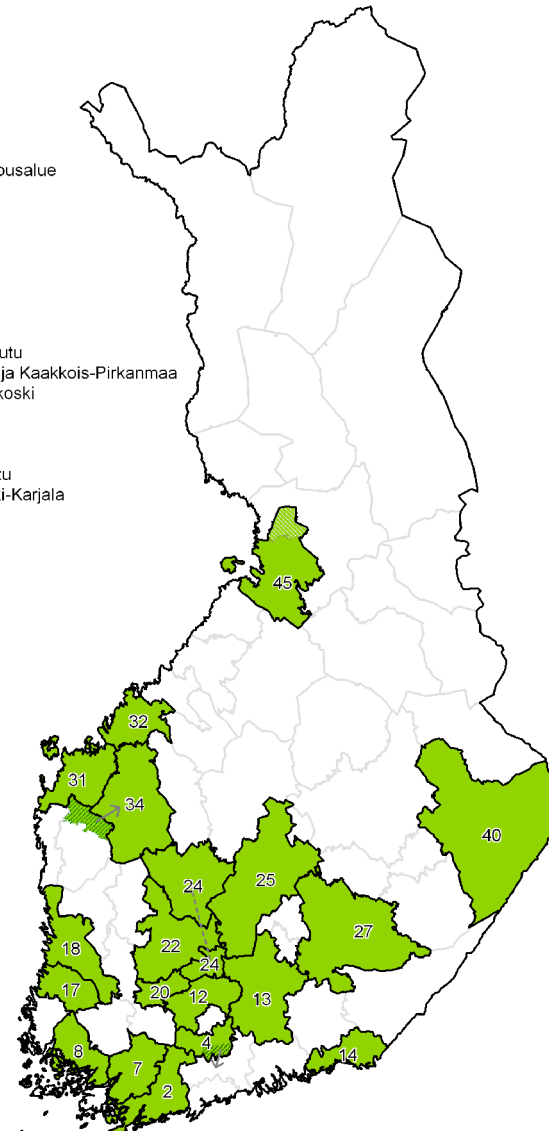
MAL-verkosto:

- Valtioneuvoston alueellisen koheesio- ja kilpailukykyohjelman (KOKO) teemaverkosto
- 19 KOKO-aluetta ~ toiminnallisia kaupunkiseutuja
- Verkoston koordinointi Tampereen kaupunkiseudun kuntayhtymällä
projektipäällikkö, suunnittelija
- KOKO-tiimi työ- ja elinkeinoministeriössä
aluekehitysjohtaja Janne Antikainen, MAL-verkostokummi Olli T. Alho
- Ohjausryhmä: TEM, YM, LVM, ELY, Kuntaliitto, alueiden edustus
pj. Ritva Laine, Kuntaliitto
- Aktiiviset kuntien ja seutujen maankäytön, asumisen ja liikenteen viranhaltijat

MAL-verkoston alueet 2011

- MAL-verkosto:
- 2 Länsi-Uusimaa
 - 4 Hyvinkään-Riihimäen talousalue
 - 7 Salon seutu
 - 8 Turun seutu
 - 12 Hämeenlinnan seutu
 - 13 Lahden alue
 - 14 Kotkan-Haminan seutu
 - 17 Rauman seutu
 - 18 Porin seutu
 - 20 Etelä-Pirkanmaa
 - 22 Tampereen kaupunkiseutu
 - 24 Ylä-Pirkanmaa, Keuruu ja Kaakkois-Pirkanmaa
 - 25 Jämsä-Jyväskylä-Äänekoski
 - 27 Mikkelin seutu
 - 31 Vaasan seutu
 - 32 Pietarsaaren seutu
 - 34 Seinäjoen kaupunkiseutu
 - 40 Joensuun seutu ja Keski-Karjala
 - 45 Oulun seutu

-  Kunta kuuluu kahteen KOKO-alueeseen
-  KOKO:on 2013
-  Samaa KOKO-aluetta



Verkoston toimintarakenne: 4 pääteemaa 2010-2011



Ajankohtaisia asioita verkostossa:

- Palaute verkoston alueilta
- Verkoston internet-sivujen uusiminen
- Aluekäynnit Etelä-Pirkanmaa 12.1., Ylä-Pirkanmaa/Keuruu/Kaakkois-Pirkanmaa 11.3., Vaasan seutu 24.3., Pietarsaaren seutu 29.3.
- Teemakokoukset 15.-17.3.
- JoukkOKOhtaus Hämeenlinnassa 3.-5.5. www.tem.fi/joukkokohtaus
- Koulutus: Asumisen strateginen suunnittelu, Tampere, 8.-9.6., yhteistyössä DEMO-verkoston kanssa
- Toimenpiteitä: Maapaikka-hanke, Urban Growth Boundary, yhdyskuntarakenteen ja palveluverkon yhteensovittamisen kriteeristö, vuorovaikutus seudullisessa suunnittelussa

Teema I: Yhdyskuntarakenne ja palveluverkko

- *Hyvien käytäntöjen kokoaminen* seudullisista yhdyskuntarakenteen ja palveluverkon kehittämisen hankkeista ja prosesseista ja kootun tiedon hyödyntäminen koulutuksessa.
- *Yhdyskuntarakenteen ja palveluverkon yhteensopivuuden kriteerit.* Kriteerien laadinta alkaa 3/2011. Verkoston alueiden yhteisesti laaditut kriteerit valmistuvat vuoden 2011 puolella.
- *Yhdyskuntarakenteen ja palveluverkon yhteensovittamisen suunnitelma - pilotointi.* Kehitetään malli yhdyskuntarakenteen ja palveluverkon yhteensovittamissuunnitelmasta ja seurannasta.

Tavoiteltu lopputulos:

- pilottiselvitykset case-alueille 2011-2012
- opas yhdyskuntarakenteen ja palveluverkon yhteensovittamisesta

Teeman vastuuseutu: Oulun seutu

Sidoksia: PARAS-arviointitutkimus, KARA-verkosto

Kontakti: Marja Uusivuori, marja.uusivuori@tamperenseutu.fi, 040 1952852,
Anne Leskinen, seutusuunnittelija, Oulun seutu, anne.leskinen@ouka.fi

Teema II: Maankäyttöpolitiikka

- Hyvien käytäntöjen kokoaminen: maapolitiikka, hajarakentaminen, keskustojen kehittäminen, asuntopoliittiset toimet.
- Palveluvyöhykesuunnittelun malli Urban Growth Boundary.
Aihetta käsittelevä starttityöpaja pidettiin 2.12.2010. Pyritään käynnistämään kehittämishanke kevään 2011 aikana yhdessä Sitran, YM:n ja muiden hankekumppanien kesken, ml. pilottialueet.
à ks. aineistoa verkoston extranetistä kohdasta Teemaryhmät, Maankäyttöpolitiikka

Tavoiteltu lopputulos:

- pilottiselvitykset case-alueille 2011-2013
- vyöhykepohjainen kasvun ohjaamisen seudullinen sopimusmalli ja suunnittelutyökalu

Teeman vastuuseutu: Tampereen kaupunkiseutu

Sidoksia: Sitran Energia- ja Maamerkit-ohjelmat, ERA17, Kuntaliitto, UGB-hankkeen kumppanit

Kontakti: Kimmo Kurunmäki, kimmo.kurunmaki@tampereseutu.fi, 040 5793396
Markku Lahtinen, kaavoituspäällikkö, Kangasala, markku.lahtinen@kangasala.fi

Teema III: Kaupunki-maaseutu

- Hyvien käytäntöjen kokoaminen: maaseutumaisten alueiden kehityskuvat, kyläkaavoitus, palvelujen verkon kehittäminen maaseutumaisilla ja kaupunkiseutujen reuna-alueilla kuntarajat ylittäen.
- Maapaikka-hankekokonaisuus: Maapaikka I -hanke (2011-2012) ja Maapaikka II -hanke (2012-2013): maaseutumaisten alueiden maankäytön ja palvelujen paikkatietopohjaisen suunnittelun kehittäminen. Yhteishanke DEMO-verkoston kanssa.
- Maapaikka I -hanke: olemassa olevat toimintamallit, tarvekartoitus alueilla, mallinnuksen käynnistys. Ilmoittautunut yhdeksän aluetta. Kokonaisbudjetti 119 000e. Alueiden rahoitusosuus 2000e/alue.
- Maapaikka II -hanke: mallinnus, pilotointi ja mallin käyttökoulutus. Kohdistuu alueille, jotka ovat olleet mukana I-vaiheessa. Budjetti, rahoitusosuudet ym. tarkentuvat myöhemmin.

Tavoiteltu lopputulos:

- pilottiselvitykset case-alueille 2011-2013
- suunnittelutyökalu, eri aluetasoilla sovellettava tarkastelumalli.

Teeman vastuuseudut: Tampereen kaupunkiseutu ja Ylä-Pirkanmaa

Sidoksia: DEMO-verkosto, Sitra, YM, YTK, pilottiseudut

Kontakti: Marja Uusivuori, marja.uusivuori@tampereenseutu.fi, 040 1952852

Teema IV: Kuntayhteistyö

- Hyvien käytäntöjen kokoaminen: sitoutumista edistävät prosessit, ongelmanratkaisujen kartoitus ja kehittämistarpeiden tunnistaminen.
- Elinkeinoelämän rooli seudullisissa MAL-hankkeissa. Selvityshanke 11/2010-2/2011 + mahdollinen jatkoselvitys 2011.
- Kansalaiset osana strategisia seutusuunnitteluprosesseja.
Teemaryhmän parissa kehiteltävä aihe ja siihen liittyvä hanke 2011-2012.

Tavoiteltu lopputulos:

- selvityshankkeen raportti 2/2011 ja kehittämistarpeiden tunnistaminen
- seudullisten prosessien vuorovaikutuksen ja osallistumisen nykykäytännöt, kehittämistarpeet ja mallit

Teeman vastuuseutu: Kotkan-Haminan seutu

Sidoksia: PARAS-arviointitutkimus, elinkeinoelämä, maakuntien liitot, ministeriöt, Kuntaliitto

Kontakti: Kimmo Kurunmäki, kimmo.kurunmaki@tampereseutu.fi, 040 5793396
Markku Hannonen, yleiskaavapäällikkö, Kotka, markku.hannonen@kotka.fi
Pauli Korkiakoski, seutusuunnittelija, Cursor Oy, pauli.korkiakoski@cursor.fi

Kuntayhteistyö 15.11.2010

- Ajankohtaista MAL-verkostossa.
- Kooste: kuvaukset seudullisten prosessien pullonkauloista.
- Selvitys elinkeinoelämän roolista seudullisissa MAL-prosesseissa (Jani Hanhijärvi)
- "Konfliktien hallinta yhdyskuntasuunnittelussa" (Lasse Peltonen, YTK)
- Työpajakeskustelua MAL-prosessien ongelmakohdista, elinkeinoelämän roolia koskevan selvityksen lähtötiedoista

Peltonen:

- ”umpisolmut”, mistä tunnistaa ”konfliktikaavan”?
- keskinäisriippuvuus, sen ymmärtäminen konfliktien ratkaisuihin
- maankäyttö: tilan niukkuus, intressien ja arvojen kiinnittyminen paikkoihin
- konfliktit haaste suunnittelujärjestelmälle
- yleinen vs. yksityinen etu
- oikeudellinen ulottuvuus

Prosessin hallitseminen yk → ak on tärkeä ja haastava. Poliitikot jotka sitoutuvat yk:hon sitoutuvat ak:hon.

→ entä seudulliset strategiat?

Seututason yhteistyö ja yhteisymmärrys ei riitä, asiat pitää panna täytäntöön kuntatasolla → monia potentiaalisia konfliktien kenttiä.

Lahden tilanne kuntaliitoskariutumisen jälkeen?

Pienten kuntien aito vaikuttaminen?

Maakuntakaavoitus – seudullinen toiminta?

MAL-verkostolta mallia hyvin viedyistä prosesseista, elinkeinoelämä mukana → poliitikkojen sitoutuminen.

Osaamisen maankäyttö

MALlikortit

Toteutuneet:

- Ekotehokkuus
- Energiatehokkuus
- Hajarakentaminen
- Ilmastonmuutos
- Kaupan ala ja yhdyskuntarakenne
- Kaupungin ja maaseudun vuorovaikutus
- Keskitehokas asuntorakentaminen ja kaupunkipientalot
- Liikennejärjestelmien kehittäminen
- Maankäytön, kaavojen ja yhdyskuntarakenteen taloudellinen ulottuvuus
- Maapolitiikka
- Maaseutumaisten alueiden ja kylien kehittäminen
- Seutujen yleiskaavat ja rakennemallit

Tulossa:

- Asuntopolitiikka
- Paikkatieto
- Palveluverkko/palvelurakenne
- Vapaa-ajan asuminen

HAJARAKENTAMINEN

Hajarakentaminen, haja-asutusalueet, hajarakentamisen ohjaus, hajarakentaminen ja kuntatalous, palvelut haja-asutusalueilla

TOTEUTETTUJA

- [Oulun seudun hajarakentamisselvitys](#) (Oulun seutu)
- Asemakaavojen ulkopuolisen asuntorakentamisen vaikutukset Oulun seudulla vv. 2000-2001. Oulun seutukunta, Oulu 2003.

KÄYNNISSÄ TAI SUUNNITTEILLA OLEVIA

- [Ympäristöministeriön kyläkaavoitushanke](#) ; Mänttä-Vilppulan Pohjaslahti (Ylä-Pirkanmaa)

VERKOSTON MATERIAALIA AIHEESTA

Hajarakentamispäivä 10.5.

- Suunnittelutarveratkaisut Tampereen kaupunkiseudulla. (Leena Stranden)
- Tampereen pohjoinen suuralue. (Kiveliö-Lukka)
- Hajarakentamisen hallinnan tilanne Oulun seudulla (Markku Uusimaa)
- Hajarakentaminen Kuopiossa. (Romppanen)
- Hajarakentamisen ohjaus Jyväskylässä. (Jarmo Matikainen)
- Hajarakentaminen seutuyhteistyössä (Ritva Laine)
- Hajarakentamispäivän keskustelumuistio
- ▶ **Kaikki edelliset saatavana MAL-verkoston extranetistä (>materiaalit >verkostotapaamiset >hajarakentamis-tapaaminen 10.5.2010)**

ASiantuntijat

- *ei toistaiseksi nimettyjä asiantuntijoita*

AIHEESTA MUUALLA

Luettavissa internetistä:

- [Harkitsetko kodin rakentamista haja-asutusalueelle?](#) Pientalorakentajille suunnattu opas.
- Helminen, V. & M. Ristimäki. (2007) [Kaupunkiseutujen haja-asutusalueen väestömuutokset Suomessa 1980-2005. Suomen ympäristö 9/2007, Rakennettu ympäristö, 72 s.](#) Ympäristöministeriö

AIHEESTA MUUALLA

- Helminen, V. & M. Ristimäki. (2008). [Kyläasutuksen kehitys kaupunkiseuduilla ja maaseudulla](#). Suomen ympäristö 24/2008, Rakennettu ympäristö, 92 s. Ympäristöministeriö.
- [Julkisen liikenteen palveluiden turvaaminen haja-asutusalueilla](#). Liikenne- ja viestintäministeriön julkaisuja 49/2008.
- Kononen, A. (2005). [Haja-asutusalueen lupahallinto](#). Alueidenkäytön neuvottelupäivä 6.9.2005.
- Kononen, A. & A. Pihala (2007). [Yhdyskuntarakenne hajautuu kehyskuntien maaseutualueilla – onko kaavoituksella keinoja sen hallintaan?](#) Maankäyttö 2/2007.
- Koski, K. (2008). [Kuntatalous ja yhdyskuntarakenne](#) (selvitys / raportti). Suomen ympäristö 42/2008. Ympäristöministeriö.
- [Maankäytön suunnittelu ja rakentamisen ohjaus rannoilla](#). Luonnos 30.12.2003. Ympäristöministeriö.
- [Urban growth boundary \(UGB\). What is it? Why do we need it?](#) State government of Victoria, Department of Sustainability and Environment.
- Valtiontalouden tarkastusvirasto (tiedote 3.6.2010): [Hajarakentamisesta aiheutuu merkittäviä kustannuksia](#)
- [Viekö hajarakentaminen kuntaa vai kunta hajarakentamista? Tietoa hajarakentamisesta päättäjille.](#)
- [Yhdyskuntarakenne eheäksi - ajateltavaa kuntapäätäjille](#). Suomen kuntaliitto 2006.
- Yhdyskuntarakenteen ohjauksen kehittämisyöryhmä (2004). [Yhdyskuntarakenteen ohjauksen kehittämisohjelma.](#)

Muut:

- Huhdanmäki, A., Halme T., Martamo R. & Lahti P. (1999). *Yhdyskuntarakenteen hajautumisen ja pirstoutumisen mallintaminen*. Liikenneministeriö, Ympäristöministeriö, Sosiaali- ja terveysministeriö, Kauppa- ja teollisuusministeriö, Suomen Kuntaliitto, TEKES, Tielaitos ja Ratahallintokeskus. LYYLI-raporttisarja 9. Helsinki.
- Kiuru, P. (1999). Päivittäistavara-kauppapalvelujen saavutettavuus haja-asutusalueilla. LTT-tutkimus Oy. Julkaisuja B 155.
- Laakso, Seppo ja Loikkanen, Heikki A.: Kaupunkitalous. Johdatus kaupungistumiseen, kaupunkien maankäyttöön sekä yritysten ja kotitalouksien sijoittumiseen. Gaudeamus 2004.
- Lehtola, I. (2001). Palvelujen muutos ja syrjäkyläläisen arki. Joensuun yliopiston yhteiskuntatieteellisiä julkaisuja n:o 50.
- Mäntylä, K., Pekkanen J. & T. Sneck (1998). Haja- ja loma-asumisen uudet muodot. Tulevaisuuden näkymiä ja kehittämismahdollisuuksia. Yhdyskuntasuunnittelun tutkimus- ja koulutuskeskus, VTT, Rakennustekniikka B76. • Pekkanen, J. (1996). Kaavoihin kangistumattomat. Asukkaiden haastattelututkimus haja-asumisen eduista ja haitoista. Yhdyskuntasuunnittelun täydennyskoulutuskeskus, A-saria, nro 25.

MAL-verkosto

Tampereen kaupunkiseudun kuntayhtymä
Satakunnankatu 18 A, 33210 Tampere
www.tampereenseutu.fi

Projektipäällikkö Kimmo Kurunmäki
kimmo.kurunmaki@tampereenseutu.fi
p. 040 579 3396

Suunnittelija Marja Uusivuori
marja.uusivuori@tampereenseutu.fi
p. 040 195 2852

